

ELTJEN DE JONGE

**Een jonge, ambitieuze
burgemeester van de
gemeente Vledder (1957-1964)**

Inleiding

Op een koude, winderige februaridag in 1957 stonden ze daar – naast een mast met wapperende vlag – bij de brug over de Vledder Aa op de weg van Wapse naar Vledder: drie mannen en een enkele fotograaf in afwachting van de komst van de nieuwe burgemeester en zijn echtgenote. De Vledder Aa vormde de grens tussen de vm. gemeenten Diever en Vledder. Die drie waren de wethouders M. Eleveld en H. de Leeuw en de gemeentesecretaris A. Carolus. Het wachten was op de heer E.J. de Jonge, geboren op 9 februari 1920 in Groningen en wonende in Winsum (Gr) en daar eerste ambtenaar ter gemeentesecretarie en zijn echtgenote mevrouw N.R. de Jonge - van der Ploeg. In die tijd was het noemen van voornamen uit den boze, nu zouden we zeggen Eltjen Johannes de Jonge en Nanny Renée de Jonge-van der Ploeg. De begroeting was allerhartelijkst.

Jong en ambitieus, zo noemde de Provinciale Drentsche en Asser Courant de 37-jarige E.J. de Jonge, die bij Koninklijk Besluit per 1 februari 1957 benoemd was tot burgemeester van de gemeente Vledder. De Opregte Steenwijker Courant sprak zelfs van een veelbelovende magistraat.

Eltjen Johannes de Jonge was een echte stad-Groninger, zijn vader was administrateur van de het Academisch Ziekenhuis. In de Martinistad voltooide hij zijn gymnasiumopleiding, waarna hij koos voor het beroep van ambtenaar ter gemeentesecretarie. Zijn ambitie was toen al burgemeester te worden. Per 1 mei 1940 werd hij tot volontair benoemd in de gemeente Zuidhorn, klom daar op tot tweede ambtenaar ter gemeentesecretarie. Per 1 mei 1946 volgde de benoeming tot eerste ambtenaar in de gemeente Hasselt (O). Daar verbleef hij slechts kort, want nog geen jaar later werd hij benoemd als eerste ambtenaar in de gemeente Winsum. Daar bleef hij bijna tien jaar in dezelfde rang. Zijn echtgenote Nanny Renée van der Ploeg had ook haar jeugd doorgebracht in de Martinistad, volgde in Amsterdam de opleiding tot kinderpsychologe, waarna zij in Groningen een baan kreeg als assistente van de bekende kinder-

De ontvangst bij de Vledder Aa.

psychologe dr. Bladergroen. Het echtpaar was Nederlands Hervormd, mevr. Van der Ploeg gaf in Winsum zondagschoolles aan kinderen.

Wat weten we nog meer van de nieuwe burgemeester? Hij was een natuurliefhebber, een verwoed fotograaf en filmer en hij las graag. Ook was hij een straffe roker, zowel van sigaretten als sigaren. Voor bijzondere gelegenheden bewaarde hij altijd een doos vooroorlogse sigaren van uitstekende kwaliteit. Hij was geen sporter en niet aangesloten bij een politieke partij: “Hij was zich aan het oriënteren”, zo vertelde hij in een interview. Zijn hartenwens was altijd burgemeester te worden van een Drentse gemeente. Zijn argumenten voor deze provincie waren de prachtige natuur, de fraaie landschappen, de rustieke brinken en de gemoedelijkheid van de Drentse bevolking en zoals hij zei: “Het waait er minder dan in Groningen.”

Hoe verliep die dag verder?

Na de hartelijke verwelkoming aan de Vledder Aa volgde in het gemeentehuis een kennismaking met de leden van de gemeenteraad. Daarna volgde een rondrit door de gemeente waar bezoeken werden afgelegd aan alle lagere scholen, de “G.A. van Swieten-tuinbouwschool”, het internaat “Hoeve Boschoord”, Rustoord II in Wilhelminaord en aan het nieuwe Groene Kruisgebouw aan de Vledderweg, waar het (oude) burgemees-

Bij zuster Cassee in het Groene Kruisgebouw met het echtpaar Van Holthe tot Echten.

tersechtpaar Van Holthe tot Echten het gezelschap stond op te wachten. Tot slot werd een bezoek gebracht aan het nieuwe Waterschap Kantoor aan de Brink.

Daarna ging het gezelschap terug naar het gemeentehuis waar in een propvolle raadszaal de installatie van de nieuwe burgemeester volgde. Wethouder M. Eleveld hing – na een korte maar warme speech – de ambtske-

ten om. In zijn installatierede wees de pas benoemde burgemeester - na eerst de gebruikelijke dankwoorden te hebben uitgesproken - op het belang van de uitvoering van de op stapel staande plannen met betrekking tot recreatie, toerisme, ruilverkaveling en woningbouw. Tal van sprekers wensten vervolgens de nieuwe burgemeester – veelal in ludiek gekozen bewoordingen – alle succes.

Aan het eind van de middag vertrok het gezelschap naar café Bouwer, waar vertegenwoordigers van verenigingen en de bevolking kennis konden maken met het echtpaar. Het was druk, lange rijen stonden voor het café. Bij de ingang van het café gaf het muziekkorps “Concordia” een serenade. In de gehele gemeente hingen de vlaggen uit!

Het echtpaar kreeg de vrijstaande woning Vledder, Prinses Beatrixstraat 2 toegevoerd. Een jaar later verhuisde het van Vledder naar de villa Frederiksoord, Majoor van Swietenlaan 4.

Het ambt aanvaard, het werk wacht

Na zich in zijn fraaie burgemeesterskamer te hebben geïnstalleerd, de eerste handen te hebben geschud, van bode Wanningen de eerste kop koffie te hebben gekregen, komt de gemeentesecretaris, de heer A. Carolus hem de eerste stukken brengen, die bestudeerd moeten worden ter voorbereiding van de eerste collegevergadering, een vergadering die elke dinsdagochtend wordt gehouden. Het werk heeft nu daadwerkelijk een aanvang genomen.

Een van de eerste zaken, die hij ter hand neemt is de opening van de “Burgemeester van Holthe tot Echtenstraat “ in Wilhelminaoord. De gemeenteraad had bij het afscheid van burgemeester van Holthe tot Echten een week eerder besloten hem te waarderen met zijn naamgeving van de straat. Beide heren, getooid met hoge hoed, en begeleid door hun dames gaven luister aan deze plechtigheid, waarbij de oud-burgemeester het lint mocht doorknippen.

In het jaar 1957 begon in Vledder een flinke economische opleving na jaren van betrekkelijke soberheid. Aan allerlei plannen werd gedacht, die echter nog moesten

De opening van de Van Holthe tot Echtenstraat in Wilhelminaoord.

worden uitgewerkt. Het college, het ambtelijk apparaat en niet te vergeten gemeentearchitect R. Juffer¹ werkten daaraan met voortvarendheid. De financiële positie van de gemeente was echter in die tijd helaas mager te noemen.

Grootse plannen

Niettemin waren de plannen van de gemeente en de daarbij betrokken organisaties ambitieus. De gemeenteraad stelde na nogal wat gesteggel een omvang vijfjarenplan 1958 – 1962² vast. Als belangrijke objecten noem ik:

- * De bouw van een nieuw gemeentehuis;
- * De bouw van een nieuw zwembad aan de Vledderweg, voltooid in 1963, dat jaar ruim 40.000 bezoekers, 1964 ruim 50.000 bezoekers .
- * Ontwikkeling van toerisme en recreatie (zie hierna).
- * Verbetering , vergroting dan wel aanleg van sportvelden in Vledder, Vledderveen en Wilhelminaoord.
- * Verbreding van de weg van Frederiksoord naar Havelte (1961)³.
- * Verbreding van de weg van Vledder via Doldersum naar Wateren (1963)⁴.
- * Aanleg van een fietspad van Frederiksoord naar Vledder, kort daarna van Frederiksoord naar Overijsselse grens (1960/1963)

- * Aanleg van riolering, te beginnen in Vledder en Wilhelminaoord (1961).
- * Aanleg aardgasleiding in de dorpen Nijensleek, Frederiksoord, Wilhelminaoord en Vledder (1963).
- * Woningbouw in nieuwe uitbreidingsplannen in Vledder, Vledderveen en Wilhelminaoord.
- * Bouw van een nieuwe sporthal dan wel dorps huis, annex bibliotheek in Vledder (de sporthal ‘De Spronk’ aan de Middenweg kwam pas in 1987 tot stand).
- * Uitvoering van het ruilverkavelingsplan (start 1964).

Misschien is het goed te noemen dat in de jaren daarvoor drie nieuwe gebouwen in Vledder zijn gebouwd, t.w. de openbare lagere school aan ’t Steegien⁵, het Groene Kruisgebouw aan de Vledderweg en het Waterschapshuis aan de Brink.

Vrijwel alle plannen zijn in de periode, dat De Jonge burgervader was, gerealiseerd. Alleen een nieuw gemeentehuis is er nooit gekomen. Natuurlijk is het realiseren van al deze plannen niet alleen zijn verdienste. Dankzij een goed lokaal bestuur en een initiatiefrijk en creatief ambtelijk apparaat kwamen deze werken mede tot stand, burgemeester De Jonge gaf leiding aan de voorbereidende werkzaamheden.

Wat de ontwikkeling van recreatie en toerisme kwam het volgende tot stand:

- * Aanleg van kampeer- en caravanterrein “de Bosrand” aan de Middenweg in Vledder (1958, initiatief J.F. Koopmans);
- * Aanleg van het kampeer- en caravanterrein “Adelhof”, inclusief de bouw van een aantal vakantiebungalows, aan de Vledderweg in Vledder (1958/1959, initiatief G.M. Weiland uit Garderen).
- * Aanleg van het kampeer- en caravanterrein “Padjelanta” aan de Middenweg in Vledder, alsmede de verbouw van een grote schuur tot de pannenkoekboerderij “de Wilde Hof” (1958/1959, initiatief J. Ipema).
- * Ontwikkelen van een gebied voor de bouw van zomerhuisjes nabij Doldersum (vanaf 1959).

Dan noem ik nog enkele particuliere initiatieven. In 1960 werd door de Boerenleenbank aan de Dorpsstraat in Vledder⁶ een nieuw kantoor gebouwd. In 1962 werd op initiatief van de VVV en de Winkeliersvereniging met medewerking van de gemeente de Vleddermarkt aan de Brink in ere hersteld. In 1964 werd begonnen met de bouw van een nieuwe RK-kerk in Wilhelminaoord.

Uit de vele krantenknipsels, waarover ons archief beschikt, blijkt dat de burgemeester uiterst toegankelijk was voor de burgers, bij jubilea of andere belangrijke gebeurtenissen altijd acte de présence gaf en goede manieren op prijs stelde. Niettemin was en bleef hij formeel en afstandelijk. Hij was actief als bestuurder in het verenigingsleven.

Is dan er niet iets minder positiefs over deze ambitieuze burgemeester te vertellen? Zeker, uit eigen waarneming⁷ kan ik zeggen dat hij – dit in tegenstelling tot de

In 1964 vlak voor het vertrek naar de gemeente Vries.

vorige burgemeester jonkheer R.O. van Holthe tot Echten – sober zo niet zuinig van aard was. Overigens is het de vraag of soberheid dan wel zuinigheid een slechte eigenschap is.

Per 16 oktober 1964 werd E.J. de Jonge benoemd tot burgemeester van de gemeente Vries, in 1982 ging hij met pensioen, hij overleed op 27 juli 2007, zijn echtgenote Nanny Renée op 28 mei 2013. Het gezin had twee dochters: Janneke Sophie Renée (1958)⁸ en Sophie (1961).

Tiemen Stuiver (t.w.stuiver@upcmail.nl)

¹ *Burgemeester Van Holthe tot Echten noemde hem in zijn afscheidsrede : “Een man met een niet aflatende ijver.”*

² *dat plan werd elk jaar weer bijgesteld*

³ *in 1911 verhard, daarvoor een karrenspoor*

⁴ *in 1914 verhard, daarvoor een karrenspoor*

⁵ *het door architect R. Juffer ontworpen gebouw werd toen in de pers een sieraad voor het dorp genoemd. Nu is er drogisterij Koopman gehuisvest.*

⁶ *Deze school werd in 1982 weer afgebroken om plaats te maken voor woningbouw.*

⁷ *Vanaf 1 september 1956 tot 1 augustus 1959 heb ik op de gemeentesecretarie van Vledder gewerkt en zo beide burgemeesters van nabij meegemaakt.*

⁸ *Voor nadere kennismaking zie in dit blad de bijdrage “Het Geheugen van Janneke de Jonge”.*